

Boks 18.3. Særlige elementer i model 3

I model 3 indgår følgende justerede kriterier og vægte i opgørelsen af socioøkonomisk udgiftsbehov:

Kriterier og vægte

Socioøkonomiske Kriterier	Nuværende system		Model 3	
	Lands- udligning	Hovedstads- udligning	Lands- udligning	Hovedstads- udligning
	----- Vægt, pct. -----			
Personer uden beskæftigelse	18	10	19	10
Personer uden erhvervsuddannelse	17,5	25	16	25
Udlejede beboelseslej- ligheder ¹	5	7,5	5	8
Psykiatriske patienter	5	10	5	8
Familier i visse boligtper ¹	15	7,5	15	7
Børn i familier med lav uddannelse ¹	15	25	8	25
Enlige over 65 år	2,5	10	2,5	7
Personer med lav ind- komst ¹	10		8	
Handicappede	5		5	
Indvandrere og efterkommere	2,5	5	3	5
Tabte leveår	2,5			
Nedgang i befolkningen ¹	2		2	
Lønmodtagere på grundniveau			5	
Børn af enlige forsørgere			4	5
Børn, som er flyttet			2,5	
Demografiske kriterier				
Rejsetid	2		1,5	

¹ Opgørelsen ændres i model 3, se nedenfor.

Afgrænsning af nye/justerede kriterier

Socioøkonomiske Kriterier:	Nuværende system	Model 3
Udlejede beboelses- lejligheder	Antallet af udlejede egentlige beboelseslejligheder samt kollegieværelser vægтет med huslejeprisniveauet.	V3: Antallet af udlejede egentlig beboelseslejligheder ekskl. kollegieværelser og ikke vægтет med huslejeprisniveauet.
Familier i visse boligtyper	Antal familier bosat i almene boliger, privat udlejning fra før 1920, øvrig privat udlejning med mangler eller beboede fritidshuse.	V4: Som nuværende version, men opgørelsen af frasorteringen af ejerboliger og inddragelsen af almene boliger præciseres, og ældreboliger fjernes fra opgørelsen. Privat udlejning uden mangler bygger før 1920 indgår kun i landdistrikter og byer med mindre end 5.000 indbyggere.
Børn i familier med lav uddannelse	Antal børn mellem 0 og 16 år i familier, hvoraf familiemedlemmernes højeste uddannelsesniveau enten er grundskole eller uoplyst.	V2: Antal børn mellem 0 og 16 år i familier, hvor ingen af de voksne er under uddannelse og de voksnes højeste uddannelsesniveau enten er grundskole eller uoplyst.
Personer med lav indkomst	Antallet af 18-64-årige personer i kommunen, der i det seneste år og i mindst to af de foregående tre år (før det seneste år) har haft en ækvivaleret disponibel indkomst på mindre end 60 pct. af medianindkomsten på landsbasis samt en formue på under 10.000 kr.	V2: Som nuværende version, men hvor der også ses bort fra familiemedlemmer til selvstændige og familiemedlemmer til studerende uden børn. Der er endvidere indført en betingelse om, at personen skal have været bosat i Danmark i mindst 3 af de seneste 4 år.

	<p>Studerende uden børn samt selvstændige eller medarbejdende ægtefæller udelades dog.</p>	<p>og før beregning af medianindkomsten er der indført en betingelse om, at mindst en person i familien er fuld skattepligtig og er over 14 år gammel.</p>
Nedgang i befolkningen	<p>Summen af årlige fald i befolkningstallet over den seneste femårige periode. Der medregnes kun befolkningsbevægelser for de år, hvor der har været et fald i kommunes befolkningstal fra dette år i forhold til det følgende år.</p>	<p>V2X: Enten har der været en samlet tilbagegang i befolkningen over de seneste 5 år, eller der har været et fald i folketallet over de seneste 2 år, som er større end ½ pct. Kriterieværdien opgøres som summen af bevægelser i de år med befolkningstilbagegang i enten den seneste 5-årige periode eller i den seneste 2-årige periode.</p>
Lønmodtagere på grundniveau		<p>Antal 20-59-årige personer i arbejde, der forudsætter færdigheder på grundniveau.</p>
Børn af enlige forsørgere		<p>V1: Antal børn af enlige forsørgere, som modtager ordinært børnetilskud.</p>
Børn som er flyttet		<p>V1: Antal børn, 0-17-årige, som er flyttet over en kommunegrænse mindst 3 gange i deres liv.</p>

I model 3 indgår endvidere følgende ændringer:

I opgørelsen af beskatningsgrundlag er indarbejdet en mere præcis opgørelse af værdien af produktionsjord svarende til nuværende gældende regler. Samtidig fjernes kompensationsordningen til kommunerne for den lavere grundskyld for produktionsjorden.

I opgørelsen af demografisk udgiftsbehov er vægten på kriteriet for rejsetid ændret til 1,5 pct.

I ordningen om "kommuner med højt strukturelt underskud, som ligger uden for hovedstadsområdet", er foretaget en justering af grænseværdien for det strukturelle underskud. I den nuværende udformning af ordningen ydes et yderligere udligningstilskud til kommuner, som har et strukturelt underskud, der overstiger 96,5 pct. af det landsgennemsnitlige underskud. Denne grænse hæves i modellerne til 100 pct., således at ugunstigt stillede kommuner har et strukturelt underskud, der er mindst lige så stort som det landsgennemsnitlige underskud.

Byrdefordelingsmæssige virkninger

De byrdefordelingsmæssige virkninger af model 3 fremgår af bilag 18.3. Model 3 medfører forskydninger fra især større urbaniserede kommuner til mindre urbaniserede kommuner. Forskydningerne er moderate for de fleste kommuner. For enkelte kommuner er der dog tale om noget større forskydninger.

Kommentarer

Model 3 er den model, som i videst omfang inddrager analyseresultaterne fra kapitel 13. I modellen er således også medtaget nye kriterier og justering af vægte, som udgiftsbehovsanalyserne på sektorområderne har peget på giver en bedre sammenhæng med variationen i kommunernes udgifter. Desuden er foretaget justeringer i afgrænsning af kriterier, som tager højde for nogle identificerede problemstillinger. Endelig er kommissoriet opfyldt med hensyn til at indarbejde en mere præcis opgørelse af produktionsjord uden utilsigtede byrdefordelingsmæssige virkninger.

Justeringerne i udgiftsbehovsopgørelsen i model 3 ses, jf. appendiks 18, også at give en vis forbedring af den samlede sammenhæng mellem udgiftsbehov og udgifter i kommunerne.

18.4. Model 4: Model med justering af eksisterende kriterier

De nuværende socioøkonomiske kriterier er fundet signifikante i statistiske modeller til forklaring af variationer i kommunernes udgifter i kapitel 13, om end det kan være i modeller med lavere forklaringskraft eller med mindre vægt end i tidligere analyser. Omvendt er der kriterier, som har nogle problemstillinger i forhold til den nærmere afgrænsning, som enten er identificeret i analyserne og eller er kritiseret af kommuner.